



ישראל משה

ל"ג בעומר

קובץ מאמרים ושיחות, בעניני הפרשה וזמני המועדים, מכנש"ק רבי יואל משה פינטו שליט"א בן ארמו"ד רבינו יאשיהו פינטו שליט"א ראש מוסדות שובה ישראל העולמית. דברי תורה חידושים וביאורים, אוצר מאמרים מזהירים, לגלות בעניני הפרשה והזמנים, בפרד"ס התורה כלולים, מגלה צפונות ונעלמים, מכל פסוקי הפרשיות ועניני הזמנים. • ל"ג בעומר תשפ"ב

יהודה בן גרים ניצל מהעונש על ידי שנתן מעות לעניים ורשב"י הפך את אותם המעות למנות וכזה הרגו 6

יום ל"ג בעומר מסוגל למחילת עונות 4

נשמת רשב"י היתה מעוברת במשה רבינו כאשר למד תורה מפי הקב"ה ובזכות זה לא תשכח תורה מישראל 1

נשמת רשב"י היתה מעוברת במשה רבינו כאשר למד תורה מפי הקב"ה ובזכות זה לא תשכח תורה מישראל

רשב"י ורבי אלעזר יצאו מהמערה ביום ל"ג בעומר שחל להיות ביום שישי
ובפרט בשנה זו שהצטרפו ימי השנה וימי השבוע כאותה השנה בה יצאו רשב"י הקדוש ורבי אלעזר בנו מהמערה, ופניהם כאור החמה מזהירים אחרי שלוש עשרה שנות התקדשות והידבקות בקל הנערץ בסוד קדושים. כי הנה גילו לנו חז"ל (שבת לג:) כי מועד צאתם ממערת צורים היה בערב שבת וראו איש זקן עוסק בהכנת צרכי השבת. ועוד מצינו שבספר ערוך השולחן (סימן תצג ס"ז) כתב כי רגילים ביום ל"ג בעומר לשמוח ברבי שמעון בר יוחאי משום שביום זה נפטר וביום זה יצא מהמערה. ועל פי דברי השמועה הזאת בצירוף דברי הגמרא הרי שרבי שמעון יצא מהמערה והחל להאיר

נפטר הצדיק נקרא יום הילולתו ושמחתו מחמת שבאותו היום לומדים את דברי תורתו של הצדיק במתיבתא דרקייעא. ואם במתיבתא דרקייעא עוסקים ביום זה בתורתו של רשב"י, ודאי שהמצטרף ללימודם של העליונים ושונה עמהם יחד את פרקי תורתו של רשב"י, יזכה לעורר זכות רשב"י הקדוש שתעמוד להמליץ טוב בעדו ויזכה שישמע ה' את תפלתו ותינתן לו בקשתו.

יום ל"ג בעומר נקבע בכל תפוצות ישראל ליום שמחה של מצוה לכבוד נשמתו הקדושה של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א. וכל אדם הרוצה להידבק בנשמתו של רשב"י ועל ידי זה יפעל בעבורו ישועות, חובה עליו ביום הזה להרבות בלימוד דברי תורתו הקדושה של רשב"י אותם שנכתבו בזוהר הקדוש ובשאר כתבי חז"ל. וזכות גדולה היא לעסוק בתורת רשב"י ביום הקדוש הזה, כי גם בפמליא של מעלה הוגים ביום זה בתורה שלימד רשב"י בימי חייו.

שהרי יום ל"ג בעומר הוא יום פטירתו של רשב"י כמו שנכתב בפרי עץ חיים (שער ספירת העומר פרק ז), וידועים דברי האר"י הקדוש בליקוטי הש"ס (ברכות ו:) שהיום בו



את העולם בתורת הסוד אותה קנה במערה ביום ל"ג בעומר שחל ליום ביום שישי בשבת כבשנה זאת.

מחלוקת החכמים ורשב"י האם תשכח התורה מישראל ה"ז

ובעת הזאת בע"ה נעסוק בתורת רשב"י במה שנחלק רשב"י עם החכמים האם תשכח התורה מבני ישראל או שלעד יזכרה, שבגמרא במסכת שבת (קלה:) הובאו דבריו של אחרון התנאים וראשון האמוראים רב שאמר כי עתידה התורה שתשתכח מבני ישראל. ולמד זאת מנבואת הנביא ישעיה (כט יד) שאמר "וְאֶבְדָּה חֻמֵּי חֻמָּי וּבִינֵי נְבִיִּי תִסְתַּתֵּר", והרי מפורש בדברי הנביא שאחת מן הרעות שתמצא את ישראל בגלותן תהיה שלא יחגון ה' אותם בחכמה ובינה ולהבין ולהשכיל את דברי תלמוד התורה, אלא היא תשכח מהם.

ועוד הביאה הגמרא כי גם החכמים כשנכנסו לכרם ביבנה אמרו כן שעתידיה התורה להשתכח מבני ישראל, והביאו מקור לדבריהם מנבואתו של הנביא עמוס (ה יב) שאמר "הֲנָה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְהִשְׁלַחְתִּי רֶעֶב בְּאֶרֶץ לֹא רֶעֶב לֶלֶחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֶת דְּבָרֵי ה'", ועוד ניבא הנביא עמוס ואמר "וְנָעוּ מַיִם עַד יָם וּמִצְפּוֹן עַד מִזְרַח יְשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ" (עמוס ה יב). והרי לנו שנביא נוסף אמר כי באחרית הימים אפילו שירצו בני ישראל ללמוד את התורה הקדושה ויבקשוה ככסף ויחפשוה כמטמונים לא יעלה בידם ללמוד את התורה הקדושה.

אולם איש אלוקים קדוש רבי שמעון בר יוחאי נזעק לשמוע הדבר הזה ואמר "חס ושלום שתשכח תורה מישראל שנאמר (דברים לא כא) "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ".

מסירת התורה מפי הקב"ה למשה וממנו לדורות הבאים הדרך שלא תשכח התורה מעם ישראל

וראוי להעמיק במחלוקת הזאת ולנסות להבין כיצד זה נחלקו חכמים ורבי שמעון בדבר הזה, כי הרי אותם החכמים שאמרו כי עתידה התורה להשתכח מישראל היו מהקדושים אשר בארץ, ולא נפל דבר אחד מכל דבריהם לשוא. ובוודאי שלא בדו מליבם את הדבר הזה, אלא בחכמתם ותבונתם הבינו כי זאת הרעה הגדולה שתמצא את בני ישראל באחרית הימים. ומניין היה לרשב"י את הכח לחלוק על דבריהם ולקבוע נחרצות כי על אף היסורים הרבים שיפקדו את ישראל בימי גלותן, וחרף כל ניסיונותיהם של הגוים להשכיח מישראל את התורה, לא תשכח התורה מישראל ולעולמי עד בתורת ה' יהיה חפצם ובה יהגו יומם ולילה.

ונראה לבאר בס"ד את המחלוקת בין חכמים לרבי שמעון בר יוחאי אם תשכח התורה או תזכר לעד, כי הנה התורה הקדושה היא חמדתו הגנוזה של הקב"ה ועל ידי ההסתכלות בה ברא הוא יתברך את העולם. ומעת בריאת העולם לא נתנה ה' לגויי הארצות, אלא שמרה הקב"ה אצלו עד אשר היה ברצונו ליתנה לבני ישראל העם היוצא ממצרים. אז קרא הקב"ה למשה רבינו שיעלה אל השמים

לפרק זמן של ארבעים יום, ובהם לימד הקב"ה למשה רבינו את כל דברי התורה את התורה שבכתב ואת התורה שבעל פה.

ואחרי תום אותם ארבעים יום, ירד משה חזרה אל הארץ ולימד את בני ישראל את דברי התורה שלמד מפי הקב"ה. וציוה משה על בני ישראל השומעים ממנו את דברי התורה שהם ילמדו את אותה התורה לבניהם, ובניהם ילמדו לבני ביניהם. וכך בדרך הזאת תעבור התורה הקדושה במסורה מאב לבן ומרב לתלמיד מדור לדור ולא תשכח התורה. ובראש השושלת המפוארת הזאת של העברת התורה מדור לדור ניצב הקב"ה שהוא היה רבו של משה רבינו ולימדו את התורה כולה.

התמצמות קדושת לומדי התורה מחמת ריבוי הדורות ממסירת התורה מפי הקב"ה

אמנם הן אמת שעל ידי העברת התורה מדור לדור בדרך זאת אין התורה משתכחת מישראל, אולם ככל שמתארכת שושלת מסירת התורה במספר הדורות מתרחקים לומדי התורה מנותן התורה הקב"ה, והרי שדרגת קדושתם ורוממותם של לומדי התורה פוחתת. כי הקב"ה הוא קדוש ושמו קדוש ואין ערוך לחכמתו ולגדולתו, ומשה רבינו זכה להיות הכלי הראשון שאליו ניתנה התורה הקדושה ממקורה שהיא הקב"ה, ובזה זכה משה רבינו להשיג מעט מזעיר מקדושתו של הקב"ה.

והלומדים תורה ממשה רבינו שאותם השקה משה במימי התורה שקיבל מאת ה' הם כלי שני לנתינת

התורה, והם זכו להשיג מעט מזעיר מקדושת משה רבינו שהשיג מעט קדושה מקדושתו של הקב"ה, וכבר בהם הייתה הצטמצמות קדושה ממה שהיה במשה.

ונמצא שמדור לדור פוחתת קדושת לומדי התורה, ואין הם כלי קיבול לקבל את השפעה שמשפיעה התורה על לומדיה, וכן אין בכח השגתם להעמיק בסודה של התורה הקדושה. ולכן מצינו שאמרו גדולי האמוראים על הצדיקים שהיו בדור שקדם להם "אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחומרים, ולא כחמורו של רבי חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר אלא כשאר חמורים" (מסכת שבת ק"ב ב.).

ונראה לומר כי לכן אמרו החכמים שעתידה התורה להשתכח מבני ישראל, כי הם מנו את מספר הדורות שחלפו מימי משה שהיה כלי ראשון לקבלת התורה ועד ימיהם, ומצאו כי דורות רבים עברו ונתמעטה הקדושה ודעכה וכמעט ולא נשאר ממנה מאומה, ואם כן בוודאי שתשתכח התורה מישראל.

אולם רשב"י הקדוש לא הסכים לדבריהם ואמר כי אפילו שדורות רבים עברו מדורו של משה רבינו לא תשתכח התורה מישראל, וזה מחמת שסבר שעדיין נותרה קדושה רבה בבני ישראל, והיא תהיה מספקת עד ביאת המשיח שאז יחזרו כל ישראל ללמוד תורה מפי משה רבינו שבלימוד התורה השיג מעט מקדושתו של הקב"ה.

נשמת רשב"י קיבלה את התורה

מפי הקב"ה ממש כמשה רבינו

ורשב"י הקדוש אמר כן מחמת שאף הוא היה כלי ראשון לקבל את התורה מהקב"ה כשם שהיה משה רבינו, כי מצינו בזמירותיו של דוד המלך ע"ה שאמר על עלייתו של משה למרום ללמוד את התורה מפי ה' "עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיטָ שְׁבִי" (תהילים סח יט), והביא החיד"א בספרו שם הגדולים (סימן שלב) בשם האר"י הקדוש כי תיבת שב"י היא ראשי תיבות ש'מעון ב'ן יוחאי. והגאון רבי נפתלי כ"ץ זיע"א בספרו סמיכת חכמים (הקדמה קג:) הביא רמז זה בשם המקובלים, והוסיף עוד לכתוב בשמם שבשעה שעלה משה למרום נתעברה בו נשמת רשב"י. ועט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א האריך בדבר הזה בדברות קודשו לכבוד ל"ג בעומר בשנה זאת.

ואם כן שנשמת רשב"י הקדוש היתה מעוברת בנשמת משה בשעה שלמד משה את התורה מפי הקב"ה, נמצא שגם רשב"י הוא כלי ראשון לקבלת התורה מאת הקב"ה, וגם הוא זכה להשיג מעט מקדושתו של הקב"ה בלימוד התורה. והוא אינו ככל התלמידי חכמים שאחרי משה שהם תלמידי תלמידים למשה שלמד מפי הגבורה, אלא רשב"י הקדוש בעצמו זכה ללמוד תורה מפי הגבורה כשם שלמד משה שהרי באותה השעה היה רשב"י כלול בנשמת משה.

ולכן כאשר שמע רשב"י את דברי החכמים שעתידה התורה להשתכח מישראל מחמת ריבוי הדורות ממשה עד ימיהם, אמר להם רשב"י כי אל להם לדאוג על הדבר הזה כי

הרי הוא עצמו למד תורה מפי ה' והוא בבחינת כלי ראשון לקבלת התורה, וכל תלמידיו שלמדו ממנו תורה הם כלי שני לקבלת התורה. ונמצא שמימות רשב"י שוב החלה מסירת התורה בקדושה גדולה באותה הדרגה בה מסר משה רבינו את התורה לתלמידיו, וקדושה זאת שהחלה בלימוד שלימד רשב"י שהיה בבחינת כלי ראשון לתלמידיו היא מספקת עד ימות המשיח, ולכן מובטח היה רשב"י שלא תשכח התורה מישראל.

נעשה אדם נאמר בעבורך -

בזכות רשב"י מתקיימים כל בני האדם

ובזה נבא לבאר את אחד מן הבתים בזמר "בר יוחאי נמשחת אשריך" שכתב המקובל האלוקי רבי שמעון לביא זיע"א, שאחד מן המעלות הרבות שנמצאו ברשב"י הקדוש ונאמרו בזמר זה הוא "בר יוחאי ולשדה תפוחים עלית ללקוט בו מרקחים סוד תורה כציצים ופרחים נעשה אדם נאמר בעבורך". וצריך להבין מה הוא אותו שדה תפוחים שבו עלה רשב"י ללקוט מרקחים היא התורה הקדושה. ועוד צריך להבין את דברי השבח על רשב"י כי מה שאמר יוצר האדם הקב"ה בעת בריאתו "נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ" (בראשית א כו) הוא בעבור רשב"י שהוא האדם השלם ובו התרצה ה' על שברא את האדם, ודבר זה קשה להבנה הרי קודם לידת רשב"י חיו מאורי העולם בניהם שבעת הרועים ועוד צדיקים ונביאים, וכי אפשר לומר שבהם לא נתרצה ה' ובעת חייהם לא שמח על שברא את האדם ורק כאשר ירדה לעולם נשמת רשב"י

הייתה לפני הקב"ה שמחה על בריאת האדם.

ונראה לבאר כי הנה מצינו שחז"ל במסכת שבת (פה.) דרשו את הפסוק בשיר השירים (ב ג) "כִּתְפוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כִּן דֹּדֵי בֵּין הַבְּנִים" על בני ישראל בעת קבלת התורה שמאהבתם להקב"ה הקדימו נעשה לנשמע, ובזה נהגו כמנהג פרי התפוח שבתחילה הפרי עצמו גדל ורק אחרי כן גדל העלה שלו המגן ושומר עליו מכל רעה. ויש לומר כי זה הוא פירוש מילות המזמור לכבוד רשב"י "בר יוחאי ולשדה תפוחים עלית ללקוט בו מרקחים", כי בשעה שהיו ישראל נדמים לשדה תפוחים שהקדימו נעשה לנשמע אז "עלית ללקוט בו מרקחים" שעלה רשב"י אל המרום כשהוא מעובר בנשמת משה ויחד למדו שניהם תורה מפי הקב"ה.

ובזה יתבאר גם המשך השבח על רשב"י שנאמר מיד אחרי זה

"נעשה אדם נאמר בעבורך", כי הנה תכלית בריאת האדם היא שילמד תורה. ואם אין האדם עוסק בתורה והוא בטל ממנה אין להקב"ה כל חפץ בו, ואין לאדם זה כל קיום וחיות אלא הרי הוא כתלוש מהקדושה. ונמצא שאם הייתה התורה משתכחת מבני ישראל כשם שהיה צריך להיות אם לא היה אף רשב"י לומד תורה מפי הקב"ה אז לא היה קיום לאדם שברא הקב"ה, ורק מחמת שגם רשב"י למד תורה מפי הקב"ה ואף הוא כלי ראשון לקבלת התורה כמשה רבינו, בזכות הדבר הזה לא משתכחת התורה מישראל וימשיכו ישראל ללמוד תורה בכל הדורות וירצה בהם ה' וישמח על שברא את האדם.

כשמסתיימת תורת משה - מתחלת תורת "בראשית פרא" אותיות "את רשב"י"

ועוד נראה להביא רמז לדבר הזה כי

הנה בעל הבני יששכר כתב בספרו "אגרא דכלה" (צירופי בראשית אות נה) כי בתיבת "בראשית" הפותחת את התורה הקדושה נרמז שמו של רשב"י, כי ניתן לצרף את האותיות שבמילת בראשית בצירוף נוסף "את רשב"י". ועוד כתב שם כי "בראשית" ראשי תיבות א"ז ת"ז ת"ר ר"ב ש"מ ע"ן ב"ר י"וחאי .

ויודע שרבותינו בפירושיהם עסקו הרבה במלאכת נעימת סוף התורה בתחילתה שהפסוק המסיים את התורה יתקשר אל הפסוק הפותח את התורה, ויש לומר בזה רמז על פי הדברים שאמרנו כי במקום בו פסקה קדושת התורה שלימד משה רבינו מחמת ירידת הדורות ונסתיימה התורה בפרשת זאת הברכה, אז החל "בראשית" שקדושת התורה בעולם היא מא"ז תורתו ש"ל ר"ב ש"מ ע"ן ב"ר י"וחאי.

יום ל"ג בעומר מסוגל למחילת עונות

"יהי רצון שכל התפלות שלכם יתקבלו לרצון בשמים".

ביום ל"ג בעומר נמחלים עונות ישראל

והרה"ק רבי פנחס מנחם אליעזר זיע"א בעל הספר "שפתי צדיק", נהג להסביר את דברי הקדושים שאמרו כי גדול יום ל"ג בעומר כיום הכיפורים, על פי מה שאמרו חז"ל: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים" (תענית כו:), והנה השמחה ביום הכיפורים היא על מחילת

בחיי קל וחומר במיתתו, שהרי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן (חולין ז:). ובוודאי שיעמוד רשב"י ממקום אשר בחר בשמיא עם הנביא אחיה ויהיה מליץ יושר על האדם מול מגיד פשעו.

וצדיקים וקדושים נהגו לומר כי יום ל"ג בעומר גדול הוא כיום הכיפורים. וכך מסופר על השד שלום מבעלזא זיע"א שאמר כן, וכן על הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א, שאחר עריכת שולחנו הטהור ביום ל"ג בעומר היה אומר לבאים להתברך אצלו:

ביום ל"ג בעומר, יום הילולתו ושמחתו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, ראוי מאוד לכל אדם שיסב את ליבו ואת מחשבתו לעשות תשובה ולהתקרב לבוראו. ויבקש האדם מהקב"ה שיסתיר פניו מחטאיו וימחה את עוונתיו. ובוודאי שאם האדם יעשה כן, יעמוד רשב"י הקדוש בתפילה לפני בעל הרחמים לבטל מעליו כל גזרות קשות ואכזריות, שהרי כבר העיד רשב"י על עצמו בימי חייו: "יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין" (סוכה מה:), ואם

העונות, שהבטיחנו הקב"ה שביום הזה יכפר עלינו מכל חטאותינו, ולפניו נטהר. ואמר בעל "השפתי צדיק" כי בדבר הזה ל"ג בעומר גדול כיום הכיפורים, כי אף בל"ג בעומר מתכפרים עונות ישראל, ולכן שמחים אנו ביום זה על שרצה ה' את מעשינו.

ובס"ד נראה לבאר בזה כי לא לחינם ביום זה מתרבה זכותו של רשב"י, וכל בני ישראל מתקשרים בו ולומדים מתורותיו, והוא עומד עליהם בתפילה לבטל מעליהם הגזרות ולהכניס את תשובתם לפני ה'. אלא עשה כן הקב"ה כי יום ל"ג בעומר מעיקרו הוא יום המסמל שלא תידח נשמה אחת מהנשמות, והקב"ה יביא כל נשמה אל תיקונה.

כי הנה אחד מן הטעמים לשמחה הגדולה ששמחים ביום ל"ג בעומר, הוא משום שביום זה פסקו מלמות עשרים וארבע אלף תלמידיו של רבי עקיבא. והפרי חדש (אוה"ה סימן תצג אות ב), הקשה שלכאורה אין כל הצדקה לשמוח על המאורע הזה, שהרי לא ניצל אף לא אחד מתלמידיו של רבי עקיבא אלא ביום זה המגיפה סיימה את מלאכתה וכלתה את כולם מגדול ועד קטן.

עשרים וארבע אלף תלמידי רבי עקיבא היו גלגול של מתי שכם ומתי המגיפה בשטים

ונראה לבאר עניין זה שנראה לכאורה שאנחנו שמחים ביום ל"ג בעומר על סיום מיתת תלמידי רבי עקיבא, על פי שנגלה לנו מתורתו המזהירה של הרמ"ע מפאנו, שכתב בספריו "עשרה מאמרות" (מאמר אם כל חי א ג), וב"גלגולי נשמות" (סימן

עו), כי נשמתו הקדושה של רבי עקיבא ונשמותיהם של עשרים וארבע אלף תלמידיו, כאשר הם נקראו בשמות האלו וחיו בגופים האלו הם היו בעולם הזה בגלגול בפעם השלישית. שבתחילה אותם נשמות קדושות היו נמצאות אצל אומה אחרת. שנשמת רבי עקיבא היתה שבויה אצל שכם בן חמור, ונשמות עשרים וארבע אלף תלמידיו היו שבוים אצל עשרים וארבע אלף נתיני העיר שכם. ובמעשה שהרגו שני בני יעקב שמעון ולוי את כל יושבי שכם לפי חרב השיבו את אותם נשמות אל מקורם בקדושה.

אולם בזה אותם נשמות עדיין לא תוקנו, אלא הם חזרו שוב בגלגול בדור המדבר באנשי שבט שמעון. שנשיא שבט שמעון זמרי בן סלוא היתה בו את הנשמה שהיתה בשכם בן חמור, ובעשרים וארבע אלף אנשים מאנשי שבט שמעון היו נשמות עשרים וארבע אלף הרוגי שכם. ואם הם היו הולכים בדרך הישר היו אותם נשמות מתקנות, אולם זמרי בן סלוא ואותם עשרים וארבע אלף נשמות תרו אחרי מראה עיניהם ואחרי לבבם, שהם חטאו בשטים בחטא שיעץ בלעם לבלק להחטיא בו את בני ישראל, ובזה הם מנעו את תיקון הנשמות הנמצאות בהם. ולכן היה עליהם למות, שזמרי בן סלוא נהרג בידי פנחס, ועשרים וארבע אלף החוטאים ההולכים אחרי בעל פעור מתו במגיפה שפרצה בהם.

ואחרי כן חזרו אותם הנשמות ברבי עקיבא ותלמידיו, שרבי עקיבא התגלגלה בו הנשמה שהיתה בשכם בן חמור ובזמרי בן סלוא,

ובעשרים וארבע אלף תלמידיו היו נשמות עשרים וארבע אלף הנשמות שהיו במתי שכם ובמתי המגיפה שבמדבר, ובהם תוקנו אותן הנשמות. והוסיף בזה הרמ"ע מפאנו כי תלמידי רבי עקיבא הכירו וידעו את אשר היה עמהם בגלגולים הקודמים ולכן לא נהגו כבוד זה בזה, מחמת שכל אחד ראה בחבירו את הפגמים שפגם בגלגול הקודם, בעודו באנשי שכם ובמתי המגיפה במדבר על דבר בעל פעור, ומגודל צדקותם לא העלו על ליבם לנהוג כבוד בחבריהם שבגלגול הקודם היו חוטאים.

הקב"ה שומר את נשמות בני ישראל שלא יאבדו

ועל ידי הדבר הזה שהעיר את עינינו בו הרמ"ע מפאנו ניגלו לנו מעט מרחמיו העצומים של הקב"ה, ומאהבתו שאינה סרה לעולמים לכל אחד מבני ישראל. כי הנה אותן הנשמות הרשיעו, וחזרו והרשיעו לעשות את הרע בעיני ה', ועם כל זה לא התיאש ה' מהם, אלא השיבם בגלגול שלושה פעמים עד שתוקנו והגיעו אל השלימות. כי לא יעזוב ה' את נפשות בני ישראל לשאול, ולא יתנם לראות שחת.

ועט"ד כ"ק האדמו"ר שליט"א אמר בזה פעם להודיע לבני אדם גבורותיו ורחמיו של הקב"ה, ולפרש בזה את הפסוק בתהילים: "תִּשָּׁב אֲנוּשׁ, עַד-דְּכֹא; וְתֵאמֶר, שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם" (צ, ג). כי הנה אותיותיה של תיבת "דכא" הם כ"ד א', ובזה נרמז עניין זה של עשרים וארבע אלף הנשמות, שהשיב

ה' את נפשם שלוש פעמים כדי לתקנם.

ונראה לומר כי לכן יום ל"ג בעומר הוא יום המסוגל לתשובה ולכפרת עונות, כי בו תוקנו אותן הנשמות בתלמידי רבי עקיבא, כי בגמר מיתתם במגיפה הסתיים תיקונם ולא ישובו בגלגול עוד.

אולם עדיין דבר זה אינו מבואר דיו, כי הרי שוקד ה' על כל שישים ריבו נשמות ישראל לתקנם, ומדוע דוקא על אותם עשרים וארבע אלף נשמות נהלל ונשבח את בוראנו, ונלמד מהם לשוב אליו כמו שכתבנו במאמר זה.

ונראה לבאר זה על פי מה שכתב הכהן הגדול מאחיו הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א, בספרו צדקת הצדיק אות קל"א, שביאר שם בהרחבה כי שורש כל נפשות ישראל הוא במקור חיים ואחד מהם לא תאבד, כמו שאמרו רבותינו: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא". וכתב כי דבר זה לא היה מימות עולם אלא נתחדש על ידי בלעם הרשע. שכל השבחים שחלק בלעם לבני ישראל הם על

הדבר הזה, שאפילו אם הם יגדילו לחטוא בחטאים חמורים ביותר לא יוריד ה' את נשמתם אל שאול, אלא יפרוש כנפיו ויקחם. ואף על פי שזה לא היה אמת בשעתו שאז החוטא כן היה נאבד, אמר כן בלעם כי רצה שישמעו ישראל את דבריו ועל ידי זה יהיו קלים לחטוא ויתפתו לזה ללא כל קושי, כי יאמרו לעצמם אפילו אם נחטא ישיבנו ה' אליו. ונמצא שברכה זו שבירך בלעם היא קללה ולא ברכה, ונאמר על בלעם וַיִּהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לָךְ אֶת-הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֵיךָ. (דברים כג ו'), שכל דבר רע שאליו נתכווין בלעם בברכתו הפכו ה' לברכה.

וכתב רבינו צדוק הכהן זיע"א שבהפיכת אותה קללה לברכה חידש הקב"ה את העניין הזה, שאף אחת מנשמות ישראל לא תאבד.

בעבור הצלת עשרים וארבע אלף נשמות תלמידי רבי עקיבא חידש הקב"ה שאף נשמה לא תאבד נשמה

ועל פי דבריו הקדושים נוכל להבין

מדוע עיקר שמחתנו על תיקון הנשמות היא ביום ל"ג בעומר, בו תוקנו אותן עשרים וארבע אלף נשמות שהיו ברבי עקיבא ותלמידיו. כי הנה אחר שזרק בלעם את ההרס באוזני בני ישראל, ואמר שאין הם צריכים להיזהר מן החטא כי יתקנם ה', מיד נתן עצה לבלק בן ציפור מלך מואב, להחטיא את ישראל בשיטים. ומי שנכשלו בחטא זה הם זמרי בן סלוא ואותן עשרים וארבע אלף נשמות. ונמצא שבשביל להוריד את אותן עשרים וארבע אלף נשמות לשאול אמר בלעם את הדבר הזה, ואם כן יוצא שבעבור הצלת אותן עשרים וארבע אלף נשמות התקין הקב"ה הצלה לכל נשמות ישראל שלא ירדו לשאול, אלא ישובו בגילגולים עד שיתקונו. ולכן יום תיקונם של עשרים וארבע אלף הנשמות שהיו בתחילה באנשי שכם, ואחרי כן במתי המגיפה במדבר, ואחרי כן ברבי עקיבא בתלמידיו, הוא יום חג לכל ישראל ובו יכול האדם לפעול שיתקן ה' את נשמתו.

יהודה בן גרים ניצל מהעונש על ידי שנתן מעות לעניים ורשב"י הפך את אותם המעות למות וכזה הרגו

מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים בנו מרחצאות, (השפת אמת בפירושו לש"ס כתב שבוודאי לא שיבח רבי יהודה את הרומאים, אלא דבריו הם בלשון תמיהה. והדברים לא הובנו כפי כוונתו כאשר הגיעו למלכות). רבי יוסי שתק. ורבי שמעון בר יוחאי המרגיז ממלכות אמר כי כל מה שתיקנו הרומאים לא תיקנו

אותם תנאים ישב גם יהודה בן גרים. ופתחו התנאים פיהם לדבר במעשיהם של האומה הרומאית ששלטה בארץ ישראל באותה התקופה, וכל אחד אמר את דעתו על אותה אומה הרשעה שהחריבה את בית חיינו, ועשוה עלובת נפש. רבי יהודה פתח ואמר כמה נאים

בגמרא במסכת שבת (לג:) סופר המעשה מדוע הוצרך התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי לברוח אל המערה, ולהיות נחבא בה מפני הגזרה. שפעם אחת נקבצו ובאו למקום אחד גדולי התנאים, והם רבי יהודה בר אילעאי ורבי יוסי ורבי שמעון בר יוחאי, ועם

אלא לצורך עצמם לעדן ולענג את גופם, ולהרבות ממונם, ולא היתה כוונתם להטיב עם ישראל.

יהודה בן גרים הביא על רשב"י את גזרת המות

ויהודה בן גרים שנכח במקום ושמע את הדברים, לא שמר פיו ולשונו וסיפר את הדברים לחבריו ומרעיו, ומפה לאוזן הגיע השמועה אל מלכות רומי, והם פסקו את גזר דינם של התנאים, כי רבי יהודה ששייב יעלה לגדולה, רבי יוסי ששתק יגלה לעיר ציפורי, ורבי שמעון שגינה את המלכות יהרג. וכדי להציל את נפשו ברח רבי שמעון בר יוחאי אל המערה ולקח עמו את רבי אלעזר בנו. ושם במערה קנה רשב"י את הודו והדרו, ושם למד את סתרי תורה.

וממשיכה הגמרא ומספרת, כי אחרי שלוש עשרה שנות יסורי גוף קשים במערה הורשה רשב"י לצאת מהמערה, ובעודו מהלך בשוק ראה את יהודה בן גרים שבגלל שהלך רכיל, וסיפר את דברי רשב"י הוצרכו רשב"י ורבי אלעזר לעבור את צער המערה. וכיון שראו רשב"י אמר: "עדין יש לרשע זה בעולם", ומספרת הגמרא כי מיד: "נתן עיניו בו ועשהו גל של עצמות".

מרוע לא נענש יהודה בן גרים במשך שלוש עשרה שנים

ועט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א בדיברות קודשו, ובאיגרת קודש (כ) אייר תשע"ד והובאה בספר דורש טוב (לעמו), כתב לשאול שני שאלות על עונשו של יהודה בן גרים. השאלה הראשונה היא שאלתו של רשב"י-

"עדין יש לרשע זה בעולם", כיצד זה באמת רבי שמעון בר יוחאי יושב במערה וסובל יסורי גוף קשים ביותר, עד שכל גופו נעשה פצעים וחבורות, ויהודה בן גרים שהביאו למצב הזה שוכן לבטח כאחד מידידי ה'. ועוד כתב עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א לשאול מדוע זה הרג רשב"י את יהודה בן גרים בדרך זאת, שהעלים את כל בשרו ונותרו עצמותיו בלבד, הרי הרבה זרכים היו לו לרבי שמעון להענישו.

ותירץ עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א, כי באמת היה ראוי יהודה בן גרים להיענש מיד עם כניסת רשב"י למערה, אולם רצה הקב"ה להגדיל את ניסיונו של רשב"י, שידע כי הוא מצטער וסובל ואילו יהודה בן גרים לא בא על עונשו. וכאשר הסתיים ניסיונו של רשב"י, הענישו על ידי שעשהו גל של עצמות, כי בשרו היה צריך להירקב כבר בקבר, אם היה בא על עונשו בעת שנכנס רשב"י למערה.

האות ע' ניתנה לצדיקים ועל ידה הם מהפכים גזרת מות למצות

ונראה בס"ד לומר תירוץ נוסף לשני הקושיות הללו, על פי יסוד שהביא עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א במספר הזדמנויות, ומקורו בספר "אמרי נעם" (פרשת בראשית דיבור א), שם הביא בשם המגיד הקדוש מקוזניץ בעל הספר "עבודת ישראל" שאמר לפרש הפסוק: "הנה עין יהוה, אל-יראיו; למיחלים לחסדו להציל ממות נפשים; ולחיותם, ברעב." (תהילים לג יח, יט), כי מה שנאמר "עין יהוה, אל-יראיו", מורה שנתן הקב"ה

מתנה טובה לצדיקים, והיא האות ע' שנמצאת ברשותם. שביכולת הצדיקים להטיל את האות ע' בגזרה רעה שנגזרה על האדם, ולהמיר את הרעה בטובה. שאם נגזר על האדם דין מות, הצדיקים מטילים את האות ע' בתיבת מו"ת, והיא נעשית מעו"ת, שזוכה האדם לשפע ברכה ופרנסה. ובזה מתקיים בהם גם המשך הפסוק "לחסדו להציל ממות נפשים; ולחיותם, ברעב.", כי על ידי נתינת האות ע' הצדיק מציל את היהודי ממות, ולא זו בלבד אלא מוסיף לו מחיה ומזון.

צדקה הצילה ממות את יהודה בן גרים

ובזה נבא ליישב בדרך נוספת את שני שאלותיו של עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א, מדוע לא נענש יהודה בן גרים מיד כאשר נכנס רשב"י למערה. וכן מדוע הרגו רשב"י דווקא על ידי שנתן בו עינו ונעשה גל של עצמות. ויש לומר כי ודאי דינו של יהודה בן גרים בשמים היה להרג, שהרי הרגו רשב"י לבסוף. ויהודה בן גרים שנשמתו היתה נשמה גבוה כפי שהעיד עליו רשב"י בתחילה כי איש של צורה הוא (מועד קטן ט:), ידע כי זה הוא דינו ובוודאי שהיה חפץ חיים ולא היה רצונו לראות מוות, ולכן השתמש יהודה בן גרים בעצה שנתן החכם באדם שלמה המלך למי שסכנת מוות מרחפת על ראשו, ועצת שלמה הכתובה במשלי היא "ועדקה תציל ממות." (יב, ב), שיתן האדם צדקה ובזכותה תסור מעליו גזרת המוות, ויהודה בן גרים השתמש בעצה זאת והיה עושה מעשי צדקה, ובזה חמק

צדקה שהיה יהודה בן גרים מקיים, והפכה למוות ועל ידי זה מת יהודה בן גרים, כי לא עמדה לו עוד זכות מצות הצדקה.

ועוד יש להוסיף בזה כי מה שנעשה יהודה בן גרים גל של עצמות דווקא, שלא נשתיר מבשרו ודמו מאומה. הוא משום שהיות והיה עיסוקו בנתינת מעות לצדקה לעניים, שבהם יקנו מזון להחיות את בשרם, בזכות זה ניצל גם בשרו שלו. אולם כיון שנטל רבי שמעון את זכות מצות קיום גופם של העניים, והפך את המעות למות, הרי שסרה ההגנה מגופו של יהודה בן גרים. ולכן הבשר והדם שלו אבדו כלא היו, כי כל קיומם היה בזכות שהחיה את בשרם ודמם של העניים.

המחשבה, והעושה מצוה ללא כונה שלמה וראויה, היא אינה מצוה (שבת מא:). ולכן כאשר ראה רשב"י את יהודה בן גרים שהוא עדיין חי בזכות מצות הצדקה שעשה "נתן עיניו בו", כי הנה מצינו ש"נתן" הוא גם לשון עזיבה כמו שאמר שלמה המלך "עד שהמלך במסבו נרדף נתן ריחו" (שיר השירים א יב) ופירושו בגמרא (שבת פח:): שעזב ריחו הטוב לאחרים. וזה הוא הפירוש שרשב"י נתן עיניו ביהודה בן גרים, כי כפי שהבאנו בשם המגיד מקוזניץ בפירוש הפסוק "עין יהוה אל יראיו", הקב"ה נתן לצדיקים כח מיוחד באות ע', להטילה במילת מות ולהפכה ממור"ת למעו"ת. וכאן רשב"י פעל פעולה הפוכה שנטל את האות ע' ממעות, היינו ממצות

מעונש המוות שפסקו לו בשמים. ואפילו שאותה צדקה לא היתה לשם שמים, אלא כדי להינצל ממוות. גם צדקה כזו ראויה להגן על האדם, שהאריך רבינו החתם סופר (בתורת משה משפטים ע"ה "אם פספף תלוה את עמי") שאפילו אם נותן צדקה שלא לשם שמים אלא כדי לזכות לברכות האמורות בה, גם כן יזכה לברכות אותם הבטיח ה' לאדם הנותן צדקה.

רשב"י הפך את צדקת יהודה בן גרים ממצות למות

אולם רשב"י הקדוש לא הסכים לדבר זה, שהצדקה שנתן יהודה בן גרים שלא לשם שמים תצילו ממות. כי הרי לדעת רשב"י המעשה בפועל הוא אינו כלום, והעיקר הוא

יראה אור לקראת חג הפסח הבא עלינו לטובה

"זכרו תורת משה עבדי"

הספר השני בסדרת ויואל משה

פירושים ומאמרי מוסר על דברי איש האלוקים משה רבינו בספר דברים - משנה תורה על הפרשיות ואתחנן - עקב מומעינו הנובע של רבי יואל משה רפאל פינטו שליט"א בן לאדמו"ר הרי"ף רבינו יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון תורת יאשיהו
03-792-2548

